
Sızıntı
HAZİRAN 1979
SAYI : 5
YIL :
Bizdik, o hücumun bütün
Bizdik, o sabah, ilk atılan

Askerlik yüksek bir payedir Hakk'ın katında da, halkın katında da... O'na denk yüce bir topluluk ve gördüğü vazifeye denk yüksek bir vazife yoktur şu fani âlemde... Yüklendiği iş itibariyle zaman onda başkalaşır, muammalaşır ve bir (sır) haline gelir. Saati seneler sayılır asker'in... Talimiyle terbiyesiyle, ve serhatlarda nöbetiyle...

Uhdesine verilen emanetleri görüp gözetmede O'nun gözü, lâhut - âlemini seyretmekle doymuş ve dolmuş bir göze denk tutulmuştur sözü lalü güherin (1) dilinde ve bu noktada eşi ve menendi yoktur askerin.

O'nu (vatanın bekçisi) diye anlatırlar. Bence ona topyekûn mukaddeslerin; mazinin, hars'ın, hürriyet ve emniyet'in en emin muhafızı demek daha uygun olacaktır. Endişelerimiz onun mevcudiyetiyle zail olur. Huzursuzluğumuz onun türkü ve ninnileriyle huzura ve rahatlığa inkılâp eder.

İnsanlık, Asker'le medeniyet ve ümrana tırmanır. Fetihler ve sonra kültür akımları onun sancağı ve

mızrağıyla her tarafa ulaşır ve bununla yeni yeni medeniyetler doğan yeni yeni iklimler aydınlığa kavuşur. Sonra taşıyıp geliştirdiği herşeyi emniyet altına alma ve korumada yine kendine düşer.

An olur, bir sel gibi Çağlar, bir tutan kesilir, temizler her tarafı... Gün gelir buharlaşır, bir sıyanet bulutu kesilir milletinin üstünde... Dolu dolu gözleriyle yatıştırır tozu toprağı ve sular baştanbaşa bütün bir çemenzarı. (2)

Milletlerin ölüş ve dirilişinde büyük tesiri vardır asker'in. Bütün kaynaşmalar, huzursuzluklar ve nihayet yıkılışlar onun kendinde olmadığı zamanlara rastlar ve bütün bir irfana eriş, kendine geliş ve diriliş ise onun zinde ve canlı olduğu günlerde görülür. Çağlayanlar gibi akıp akıp gittiği, tepeleri düz, ovaları bereketli kıldığı günlerde…

Her milletin tarihinde asker bir (tepe) varlıktır. O, dağ cesametiyle türkülere mevzu olur, destanlara renk katar ve milletinin gönlünde, yüce burçlarda dalgalanan bayraklar gibi huzurun ve emniyetin remzi haline gelir. Bu manada her millet'in askeri vardır. Ve o milletin gözdesidir. Canlılığı, şuuru ve aksiyonuyla...

Bir de anadan doğma (asker – millet) vardır. O, asker doğar, askerlik türkülerinden ninniler dinler ve asker olarak ölür. Âşıktır askerliğe, serhat boylarına akınla ve kavgaya...

«Rayet'e meylederiz kameti dilcu yerine,

Tuğa dil bağlamışız kâkül-u hoşbü yerine

Heves-i tir-u keman çıkmadı dilden asla

Navek-i gamze-i dildüz ile ebru yerine

Severiz esb-i hünermend-i süb reftarı

Bir peri - şekl sanem gözleri hü yerine»

Gazi Giray (3)

Sığmaz kabına ve bir çığlık olup kıtalardan kıtalara yayılır; denizler gibi kükrer, dağlarla pençeleşir, stepleri aşar, Çin seddine ayak öptürür.

O, kendini yerin tek varisi bilir ve gözü dünya hâkimiyetindedir. «Gün doğuşundan gün batısına kadar bizimdir» sözü onda idealleşir ve bu uğurda ölüm hayatın en tatlı gayesi ve en sevimli neticesi haline gelir. «Şimdiye kadar çok muzaffer oldum. Artık benim için Hak yolunda ölenlerin eriştiği yüce saadetten başka bir şey kalmadı. Gayrı akacak kanının değeri bu olsun.» Ordusu muzaffer ileri, kendi yüceler yücesine kanat çırpıp yükselirken, beşikten o ana kadar içinde taşıdığı manaya bir kere daha tercüman olur; «Attan inmeyesüz!»

Bu aydınlık tufanı, Lazar'ın ve Miloş'un ülkesini de sardıktan sonra, Balkanlar'ın ona mezar olmasının ne ehemmiyeti var...

Asker - millet elinde taşıdığı meşale ile her tarafı aydınlatma yoluna girmiştir. Mızrağının ucunda taşıdığı ışıkla, en ücra yerlere koşar. İnsanlık için, onun saadeti ve aydınlığa ermesi için dağlara tırmanır. Denizlerle boğuşur. Surları göğüsler ve bir yıldırım gibi milletlerin beyninde çakar; zulmü ve zalimi tarumar eder.

Geçilmez zannedilen surlar ve yüksek burçlar onun karşısında erir, mütekebbir ve mağrur başlar huzurunda iki büklüm olur. Kılıç çalışı gökte ve yerde velvele meydana getirir. Tuğuna ve sancağına cihan selam durur. Götürdüğüne ve getirdiğine dost selam durur; düşman selam durur. Muvakkat bir kadirşinaslığı içinde Montesquieu, «Bu millet olmasaydı tarih olmazdı» der. Asker - millet için bu hüküm doğru fakat eksiktir. Zira bu millet şahidi bulunduğu yüce âlem ve büyük dava itibariyle,

tarihin de, medeniyetin de kurucusu ve koruyucusu olmuştur.

Baştanbaşa insanlık ufkunun karardığı bir dönemde o, bir kama gibi zulmetleri yırtmış ve kendinden sonraki devirlere hükmünü kabul ettirmiştir.

Taarruzunda destanlara sığmaz bir celadet gösterirken:

Vur pençe-i âlideki şemşir aşkına

Gülbangı, asumanı tutan pir aşkına

Ey leşker-i müfettihu'l-ebvab vur bugün

Feth-i mübini zamin o tebşir aşkına

Vur devr-i küfrün üstüne rekz-i hilal için

Gelmiş o şehsuvar-ı cihangir aşkına

Düşsün çelengi Rum'un eğilsin ser-i freng

Vur Türk'ü gönderen yed-i takdir aşkına

Müdafaada cansiperanedir. Hatta onun müdafaası taarruzundan farksızdır. Batılı; «bütün milletlerin müdüfaadan ümidi kesildiği yerde onun taarruzu başlar» der. Bu, Malazgirt'ten Çanakkale'ye kadar destanlaşan bir milletin aksiyonunun en güzel ifadesidir. Palandöken'de, Rus ordusunu elindeki satırıyla karşılayan ninesinden, yüzünden duvağı çözüp Çanakkale'ye koşan gelinine kadar, Batılı'nın gözünden kaçmamıştır. İmkânsızlığın ve yokluğun kendini boğmaya çalıştığı dönemde dahi, İngiliz toplarına süngüsüyle cevap veren Mehmetçik, tarihe gömülürken Ulubatlı Hasan'la selamlaşır. Mohaç'a tebessüm atfeder. Malazgirt'ten geçip «Bedir'in Aslanlarıyla» boyun boyuna gelir.

Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?

«Gömelim gel seni tarihe» desem sığmazsın

Hercümerc ettiğin edvara da yetmez o «kitab»

Seni ancak ebediyetler eder istiab

Ey şehid oğlu şehid isteme benden makber

Sana ağuşunu açmış duruyor Peygamber.

M. A.

Onun süngüsü, yüz defa iniltimizi dindirdi Ve ateşimize su serpti. Yakın tarihimizde dahi kaç defa onda mazinin tebessüm eden çehresini ve yıldırımlaşan celadetini gördük... Eğer atik davranıp da yıllardan beri hazırlanan karanlık emellerin önüne geçmeseydi, bütün bir millet olarak inkisar içinde ağlamadan başka çaremiz kalmayacaktı.

Tuğa selam, sancağa selam ve onu tutan yüce başa binlerce selam..

SIZINTI

(1) inci mercan,

(2) Yeşillikler,

(3) Kırım Han'ı (1588) Türk kahramanlığını ve yiğitliğini Divan tarzındaki şiire getiren bir şairdir.

Gönül arayan adam yerine biz sancağa meylederiz. Hoş kokulu kâkül yerine Tuğa gönül bağlamışız. Kalbe saplanan gamze oku ile kaş yerine, ok ve yay hevesi gönülden asla çıkmadı. Gözleri ceylana benzeyen peri suretli bir sanem yerine, rüzgâr gibi giden hünerli atı severiz.

CANLILAR ALEMİNDE DENGE

Dünyada yaşayan canlılara bakınca pek çok ahenk, düzen ve kader birliği görülür. En küçük bir mikroptan en büyük bir balinaya kadar, bir hayat gayreti ve cehdi ve bir kader birliği vardır. Hiçbir mahlûk sebepsiz, lüzumsuz ve hikmetsiz yaratılmamıştır. Mikro canlılardan makro canlılara kadar bütün mahlûkatta bir yaratılış birliğini ve kanunların intizamını görmek mümkündür.

Henüz kalb gözü kapanmamış, aklı ve şuuru şartlanmamış bir insanın, canlılar âlemindeki düzene veya bir hücrenin içindeki mucizeyi öleme bakıp da kendinden geçmemesi, sanatkârına hayran olmaması imkânsızdır.

Dünyadaki mevcut azot, kükürt, fosfor ve karbon gibi canlıların temel taşı diyebileceğimiz elementlerin zayiatını önlemek için bütün kâinatta geçerli olan azami tasarruf kanunu konmuştur. Ölen hiçbir canlının bir tek atomu dahi zayi olmaz. Bunun için azot ve kükürt bakterileri yaratılmış, bunlarla dünya bir leş ve çöp yığını olmaktan korunmuş ve her canlı yaratılmış olduğu toprağa döndürülerek temizlenmiştir.

Neslin muhafazası için de pek çok kanunlar konmuştur. Bu hususta şöyle bir misal verebiliriz: Bir kefal balığı bir kerede beş milyon yumurta bırakır. Eğer bu beş milyon yumurtanın hepsi kefal balığı olsaydı, denizlerde diğer canlıların yaşamasına imkân kalmazdı. Bunu bütün canlılar için düşünürsek durum daha da karışık bir hale gelebilir. Bir kerede 4000 yumurta bırakan su kurbağaları açısından da durum aynıdır. Eğer sadece kefal balıkları ve kurbağalar bu şekilde üreyecek olsaydı, dünyayı onlara terk etmemiz gerekecekti. En kalabalık grup olan böcekler dünyasındaki üreme hızı ise başlı başına bir mesele haline gelecek ve böcekler için ayrı bir dünya aramamız gerekecekti.

Yukarıda misallerini zikrettiğimiz canlılara verilen yüksek üreme kabiliyeti ve kudreti başka canlıların rızkı olarak kullanılarak denge sağlanmıştır. Böylece ne diğer canlılar rızksız kalmakta ne de rızk olanların nesli tükenmektedir. Beş milyon, kefal yumurtasından çıkan yavruların iki - üç milyonu hemen küçük balıklara yem olur, bir kısmı daha yumurta iken ölür, bir kısmı az büyüyünce daha büyük balıklara yem olur, neticede beş milyon yumurtadan iki üç yüz balık ancak normal hale gelebilir. Görüleceği gibi ne denizler balıktan, göller kurbağadan, toprak solucanda ormanlar yılandan geçilmeyecek halde ve ne de bu hayvanların nesli tükenecek kadar fazla bir zayiatı mevcuttur. Bu canlı ekosistemde varidat ve masarif daima eşit olarak gitmektedir.

Kurulmuş bu eşitliği bozan bozma yolunda çalışan insanoğlu kendi felaketini kendisi hazırlamış olmaktadır. Bu yüzden tabiatı koruma çok mühim bir mesele olarak bugün karşımıza çıkmaktadır. Eğer insanoğlu bu dengedeki besin zincirinden bir halka koparacak olursa başına çok büyük gaileler açılabilir. Mesela, tarıma zararlı böceklerle yapılan mücadelede birçok faydalı böcek de telef olmaktadır. Hâlbuki birçok hayvanın rızkı böceklerden başlamaktadır. Eğer böceklerin yok olduğu bir an için düşünülecek olursa, bu dengenin de korkunç şekilde bozulacağını ve böceklere bağlı olarak beslenen hayvanların da zincirinden halka halka koparak yok olacağını, erkek ve dişi çiçekli bitkilerin tozlaşma noksanlığından dolayı yok olacaklarını da düşünmemiz gerekecektir. Fakat yaratıcı yaratıklarını korumak için onları bazı kabiliyetlerle teçhiz etmiştir. Bugüne kadar yapılan büyük böcek mücadelesine rağmen hiçbir böcek nesli yok edilemedi. Nesilden nesile kazanılan zehirlere karşı muafiyet ve çok fazla yavru meydana getirme sayesinde böcek nesli muhafaza edilebilmiştir.

Cıvıl cıvıl hayat ve yeşillik fışkıran bir göl düşünelim, içindeki canlıların varidat ve masarifi denk olduğundan hem kendileri huzur içinde hem de insana huzur verecek şekilde hayatlarını idame ettirirler. Eğer insanoğlunun yanlış tatbikatı yüzünden herhangi bir tür canlı besin zincirinden çıkarılırsa, o cennet gibi gölün ne hale gireceğini düşünelim; mesela, gölün yakınındaki bir pirinç tarlasında kullanılan zirai ilaçlar bu göle bulaşsa veya yakınındaki şehrin kanalizasyonu ile evlerin deterjanlı suları bu göle dökülse birçok hayvan türü telef olur. Bu yok olma eğer hayvanların üreme hızını geçecek olursa ne olur? Sadece bir tek türün dahi yok olması bütün besin zincirini dolaylı olarak etkileyerek bütün gölün mahvına sebep olur. Zahiren balıkların düşmanı gibi görünen kurbağalar yok olunca, bir an için çok fazla üreyecek olan balıklar, bütün gölü kaplayacaklar, fakat kapasitesi sınırlı olan göl bunlara kâfi gelmeyecek ve besin kıtlığı yüzünden balıklar da bir süre sonra telef olacaktır. Bu şekilde kapalı sistemlerde herhangi bir türün mahvı neticesi ölen canlıların dipte çürüyüp kokması başlayacak, oksijen azlığı ve kokuşma neticesi hâsıl olan hidrojen sülfür gazının zehirli etkisi ile bu ölüm hızı daha da artacak ve neticede de göl, hiçbir canlının barınamayacağı bir bataklık halini alacaktır. O gölden rızkını temin eden büyük memeliler de ya hicret edecek, ya da yok olacaktır. Balıkçılık yapan insanlar da kendi yaktıkları bu ateşte kendilerini yakmış olacaktır.

Bunun en canlı misalini İzmir Körfezinde görebiliriz. 20 sene öncesine kadar en az 30 çeşit balık yaşayan körfezde, bugün 5 çeşit balık kalmıştır. Plastik fabrikalarının denize döktüğü civa artıkları, deterjan ve deri atölyelerinin zehirli artıkları neticesi körfezde meydana gelen ölümler hazırlanmış, bunların çürümesi neticesi tabii denge bozulunca kokuşma başlamış ve çıkan hidrojen sülfür ise bu ölümü daha da hızlandırmıştır. Bugün sadece çok dayanıklı olan kefal, kaya balığı, yılan balığı gibi birkaç tür

yaşayabilmektedir. Eğer bu hadise aynı şekilde devam ederse körfezin bir bataklık olacağını söylemek bir kehanet olmayacaktır.

Yukarıdaki misallerden de anlaşılacağı gibi fıtrat kanunlarını bilmeden, muhalif bir tarzda yaşamak, bunun neticesi gelecek olan medeniyetin sonu hüsran olacaktır.

Eğer insanoğlu fıtrat kanunlarım, canlılar arasında Halik'ın kurduğu hayret nüma nizamı, esrarengiz dengeyi anlamaya çalışırsa herhalde kendisi için daha hayırlı olacaktır ve sonunda dünyayı kendisine cehennem olmadan korumuş olacaktır.

İleride bitkiler arasındaki tabii denge ve hava kirliliği neticesi çıkan kanser gibi hastalıkların alakasından bahsederek bu konuyu daha da ariz amik ele almayı düşünüyoruz.

Zoolog İ. YILMAZ

Tevazu kanatlarını açarak etrafa açılmış, başı yerde, gönlü göklerde bir nesil… Osmanlılığın verdiği rehavetten vazgeçip, maneviyat ikliminden burcu burcu gelen ılıklığı iliklerine kadar duyup bulan, doyan ve coşan bir nesil… Planların, tuzakların her türlüsüne rağmen çekinmeden yürüyen, ilerleyen bir nesil… Musibetlerin her çeşidine, hakaretlerin her şekline, bütün zorluklara aldırmadan göğsünü geren bir nesil… Coşkunluğun, aşk ve heyecanın zirvesinde, toslamaları geri iten, müdahaleleri püskürten, dinamik, enerjik bir nesil.

Davası uğrunda her türlü riske katlanıp, meşakkatleri göz önüne alan, setler ve engebeler karşısında moralinden ve maneviyatından en ufak birşey kaybetmeyerek sarsılma, çözülme bilmeyen bir nesil… İnsanlığın kurtuluşu adına verdiği kavgada her çeşit ızdırap ve çileyi yudumlayan, her türlü sıkıntıyı hazmederek yaftaları, kulpları gülerek karşılayan bir nesil…

Hakk'ın yolunda mesafe, uzaklık nedir bilmeden dere, tepe, dağ, bayır demeden ilerleyen; Afrika'yı fetheden büyük Fatih Ukbe Bin Amir gibi. Fas'ta karşısında okyanusu bulunca fetih aşk ve heyecanıyla irkilmeden atını denize sürerek; «Ya Rabbi! Şu deryalar karşıma çıkmasaydı adını deniz aşırı yerlere de götürecektim.» diye haykıran coşkun bir nesil. Yolunda ömrünü tüketip hayatını verdiği davanın bayraklaşması, Allah'ın adının duyurulması uğruna Uzak Doğu'lara, Filipinlere kadar giden İbrahim Reşit gibi yuvasından ayrılırken ailesini, evlatlarını bağrına basarak, «Ben Hakkı neşre gidiyorum, belki bir daha dönemem evlatlarım.» diye sıcak yuvasına elveda diyen, gurbeti seçen fedakâr bir nesil…

Asrın korkunç ve dehşetli enkazını temizlemek için hayatını vakfeden, gördüğü tablo karşısında, «Karşımda müthiş bir yangın var. Alevleri göklere yükseliyor. İçinde evladım yanıyor, imanım tutuşmuş yanıyor. O yangını söndürmeye, imanımı kurtarmaya koşuyorum. Yolda biri beni kösteklemek istemiş de ayağım ona çarpmış, ne ehemmiyeti var? 0 müthiş yangın karşısında bu küçük hadise bir kıymet ifade eder mi? Dar düşünceler Dar görüşler!» diyerek, her türlü zorluğu hafife alan ve küçümseyen, neslin mönü mimarının yolunda yürümeye azmetmiş bir nesil... Topyekun bir milletin imanının heder edildiğini görüp içi yanarcasına bir yakarış ve bir çırpınışla, «Gözümde ne cennet sevdası var, ne cehennem korkusu!.. Kitabımız yeryüzünde cemaatsiz kalırsa cenneti de istemem; orası da bana zindan olur. Fakat milletimin imanını selamette görürsem, cehennemin alevleri içinde yanmaya razıyım. Çünkü vücudum yanarken, gönlüm gül gülistan olur.» diye feryadın en acıklı nidasıyla bin türlü dert ve yaraların içinde dolaşıp durduğu, nesillere ruh vermek, insanlığın manevi hayatını yaşatmak için yaşayan bir nesil… Neslinin kurtuluşu adına yepyeni bir dünyanın eşiğinde, «yaşama aşkını bırakıp, yaşatma zevkine gönül veren, sabırlı ve azimli, lakin gösterişsiz ve nümayişsiz» yol alan bir nesil... «Yolunda yürüyeceksem yaşat, yok sapacak, yalpalayacaksam yaşatma» diye gönlü inleyen, ruhu sızlayan bir nesil…

En ağır tahrik Ve tazyikler karşısında bile sarsıntı geçirmeden, aleyhinde işleyen tezgâh ve dönen dolaplara aldırmadan, top güllesi sedasıyla başlarında patlarcasına, «Başımda saçlarım adedince başlarım bulunsa, her gün biri kesilse, Hakk’a feda olan bu baş haksızlığa boyun eğmeyecektir» kükreyişiyle tuzakçıları şaşkına çeviren canlı, kanlı, kararlı bir nesil…

Gaye ve hedefe ulaşmak için önüne gelen her virajı alan, her dönemeci geçen, her zikzağı aşan; ölüme sevinerek, gülerek giden ve sadece ruhunda insanlığın ızdırabını duyan cefakâr nesil... Ruhu muzdarip, gönlü mahzun nesil... Gözü yaşlı, sinesi dağ-dar nesil... İçinde bin türlü inişler ve çıkışlar, binlerce sızıntılar bulunan nesil... Kendi huzuru için değil de, milletinin, neslinin huzuru için yaşayan nesil... Öz yurdunda, öz vatanında, öz yuvasında garip, sılada gurbeti tadan nesil... Garip davanın garipler ordusunun mensubu nesil.

Allah’ın tebcil, kâinatın fahrinin tebşir ettiği nesil… Sana binlerce selam var... Yolunda kurban olmayı göze almış binlerce can var. Âleme seninle huzur gelecek, bunalmış gönüller seninle durulacak, seninle aydınlanacak. Herkes seninle mesut olacak. İnsanlık seninle kurtulacak.

N. SUNGUR

CANLILARDA ANLATIM VE HABERLEŞME

Bak o Hakim-i Zülcelâle, nasıl Kitab-ı Mübinin düsturların-dan, arı vazifesine ait mik-darını bir tezkerede yazmış, arının başındaki sandukçaya koymuştur. O sandukçanın anahtarı da, vazifeperver arı-ya has bir lezzettir. Onunla sandukçayı açar; programını okur; emri anlar; hareket eder.

Hayvan ve insanlarda herhangi bir olayı haber vermek söylemek istediğini ifade etmek, vs... gibi durumlarda başlıca aşağıdaki vasıtaları kullandıkları görülür.

1 — Kimyasal maddeler: Koku gibi...

2 — Belirli hareketler: Duruş, mimik, jestler…

3 — Sesler: Meleme, bağırma, ötme, vs...

4 — Kelimeli konuşmalar: Çeşitli insan dilleri gibi...

5 — Yazışma: Mektup, kitap, vs...

6 — Posta, telgraf, telefon, vs...

7 — Şiir, müzik, vs. gibi sanat anlatımları,

Biz burada hayvanlar âleminden ve insandan birer misal vermekle yetineceğiz.

A — Bal arısında anlatım ve haberleşme,

Bal arılarında abdomen dansı veya titreme dansı denilen anlatım gerek bazı haberleri ve bilgileri kovan

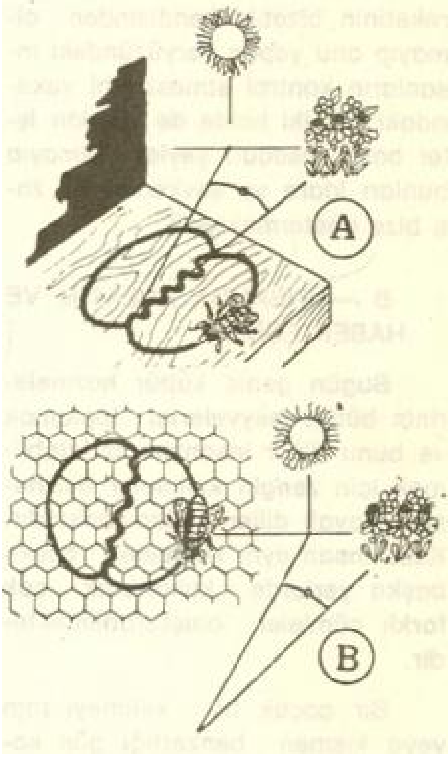
arkadaşlarına yermek ve gerekse dışarıda karşılaştığı bir çiçek kaynağının yerini tarif etmek için iyi bir misaldir.

Dışarıdaki vazifesinden kovana dönen arı bulduğu çiçek kaynaklarını diğer onlara çok tipik hareketler yaparak tarif eder. Bu tarifi şöyle yapar. Yatay bir yüzey üzerinde titreme dansına başlayan arı tam hedef yönünde ve düz bir çizgi üzerinde bir miktar yürür. Sonra sağdan veya soldan bir yay çizerek geri gelir ve tekrar başladığı noktadan yine düz hatta yürür ve sağ veya soldan yeniden bir yayçizer. Arının böylece çizdiği yol yan yatmış bir 8 harfi gibidir. Düz çizginin yönü hedefi gösterdiği gibi, onun uzunluğu, daha doğrusu bu bölümde geçirilen süre de çiçek kaynağının kovana olan uzunluğunu verir. Eğer bu mesafe 1 saniyede kat edilmişse 2.000 metre civarındadır.

Çiçeğin yerini tarif etmek isteyen arı, evvela kendisinin bünyesindeki bezlerden birisinden kokulu bir madde salgılar. Bu salgı diğer işçi onların dikkatini çekmek içindir.

Dansı izleyen işçi arılar derhal kovanı terk eder ve uçuşa geçerler. Bu uçuş sırasında yönlerini koruyabilmek için anlar, izleyecekleri doğrultunun güneşten ve kovandan geçen düşey düzlemle yaptığı acıyı, başlangıçta tespit eder ve bunu koruyarak giderler. Yeter derecede uçtuktan sonra yere inen arı, bal kaynağına ulaşmış veya az çok yakınına kadar gelmiştir. Yani bu çok ince ve hassas işler esrarlı bir el tarafından bu küçücük canlıya öğretildiği için gelebilmiştir.

Bal arılarında diğer bir haberleşme maddesi «feromon» lardır. Bunları salgılamak için özel bezleri vardır. Feromonlar aynı koloninin fertleri arasında birinden diğerine verilmek suretiyle bütün koloniye yayılır ve belirli haberleri veya emirleri ifade ederek onların bir bütün halinde çalışmalarına yön verir.

Arı feromonları içinde en önemlileri kraliçe arının mandibuler (çene) bezinden salgılanan kraliçe maddesidir. Hizmetçi anlar kraliçe arıyı temizlerken bu salgıyı da yutarlar ve geviş getirerek verilen diğer maddeler gibi bunu da ortak çorba çanağı yolu ile diğer arkadaşlarına vererek bütün koloniye yayarlar. Kral içe maddesinin etkisi ile işçi arılarda 2 çeşit davranış gözlenir. a) Bu anlar larvaları beslerken «kraliçe yapıcı besin rejimini» uygulamazlar... b) Kendileri de kraliçe arı yapamazlar. Bu iki etki neticesi kraliçe arı kovanda tek başına kalabilir.

Uzaya gönderilen füzenin hareketinin bizatihi kendisinden olmayıp onu yapan yeryüzündeki insanların kontrol etmesi gibi yukarıdaki her iki halde de yapılan işler basit tesadüfî şeyler olmayıp bunları idare ve sevk eden bir zatı bize göstermektedir.

B — İNSANDA ANLATIM VE HABERLEŞME

Bugün geniş kültür hazinelerinin bütün meyvelerini toplamak ve bunu diğer insanlara anlatabilmek için engin

kelimeler hazinesine dayalı diller kullanılmaktadır. Keza insan aynı kelimeleri başka başka yerlerde kullanarak çok farklı cümleler oluşturabilmektedir.

Bir çocuk bir kelimeyi tam veya kısmen benzettiği gün konuşmaya da başlar. Bu yolda çok belirli bir gayret içinde olduğu görülür. Eksik, yanlış bir takım kelimelerle cümleler kurmaya uğraşır. Yani bir bakıma hayatının sona ermesiyle bir mektup hayatına başlamış olur.

İnsanların haberleşmesinde yazışmalar, iletim araçları, toplu konferansların büyük yeri vardır. İnsan dilini yerinde kullanırsa onları doğru yönlere götürebildiği gibi, aynı dil yerine göre saldırı ve tehlike aracı da olabilir.

O halde insan anlatım ve haberleşmesinde kutlandığı malzemeleri en doğru tarzda ve gerçek amacını bilerek kullanmak zorundadır. İnsanın anlatım gücü, kazandığı kültürle paralel olarak artar. İnsan konuşurken ve dinlerken sağduyudan ayrılmazsa insanlığı da yüce olur. İnsanın dili insanı yüceltir, aynı dil insanı küçültür. Arılarda milyonlarca senedir bozulmayan ve değişmeyen bu durum insanda irade işe karıştığından esas doğru yol (sıratı müstakim) bulunamadığında herşeyin bozulduğu gibi anlatım ve haberleşme de bozulmaktadır.

Dr. Y. DOĞANER

BAHARI ZORLAYANLAR

Şerefli bir mazinin enkazı karşısında, göze çarpan izler ve hatıralara bakıp bakıp insanın içinin kan ağlamaması elden gelir mi?

İşte zirve ve işte dibe çöküş... Yaşanmış tertemiz bir insanlık şahikasından sonra bu çirkefe bak da arkasından ağıt yakma... Âlem-i İslam'ın başı bayraktar cetlerimizin hain darbeler altında yere serilişini gör de vicdanın kaynamasın, boğazına hıçkırıklar bağlanmasın... Gerçeklerin soğuk yüzleri ve bin inkisar döken düşman planları, dizlerinin bağını çözmesin.

Açılsın da hayaline bin manzara, adım adım cetlerinle ot sırtında koş, güneşin doğduğu battığı diyarlara... Sonra geri çekilişleri gibi kendine gel de herşeyi içinde duyarak iklim iklim mevsim mevsim, don ağla, yan ağla istersen hayalinde bir devir daha aç ve tekrar bir daha dalaş... Ya sonra dön içine, göm kafanı gönlüne, Nafile... İster koca bir tarihi deş ağla, eş ağla…

Şimdi kalbin gibi yaralı koca Âlem-i İslam'ın tozlu hatıralarını silkeleyip bul mefahirini. Ve tep birer birer hala duman tüten harabeleri, sonra kirpiklerini deryayı tarihe bandır; damla damla yaştan başka ne sızacak?

Tak hayaline koca tarihi, şimdi düşman bekçilerle tutulmuş kapalı kapılarının deliklerinden sız içeri, geç karanlık dehlizleri... Sonra bir kibrit çok, gerçeklere bir ışık yak... Puvatya'dan, Viyana'dan dönenlerden çok «Zulmetten Nura» dedikten sonra bir milleti ayni karanlığa gömenlere bak…

Bak ki, sema, bak ki, yeşil kubbenin altında Masum Nebi (a.s.), sabilerin, halislerin dilinden dökülen ve cemaati

gibi garip lahuti ve sap safi Kuran sesi, mescitlerden belde belde yayılan derdi devranla yanık ciğer kokusu, beyin sancısı ve iç sızısı, bir de Âlem-i İslam kadar kalbiyle asrın ulu garibi... Yani bir sen değil, işte bunların hepsi ağlayıp durur derdiyle İslam'ın.

Ama dikkat et, sanki her gözyaşı rahmet dökülür gibi zemini sulamakta, etrafa yavaş yavaş bir bahar kokusu yayılmakta, kulaklarda da bir diriliş uğultusu duyulmakta. Hani derin nefes alan ve daha kışta gelecek bahara kulak kabartan, öyle dememiş miydi? İşte onun müjdeleri!.

Toprak uyanır ve baharı çağırır, tarih hafızasını yoklar ve mirasçıları arar birer birer «Hey bağrı, ot sağrısına yapışık doğan»ların torunu!

Hiçbir şeyden habersiz yaşarken, etrafın kıpırdanışı ile uyandık. Nasıl mevsimi gelince baharın herşeyi uyanmaya başlarsa, nasıl toprak uyanır, ziynetini takınır, sürmesini çeker, kokusunu sürünürse, nasıl toprak ananın filizden, fidandan yavrucukları kışı atmak için zorlar, yeşil avuçlarında ılgıt ılgıt kar yığınlarını eritirse, yani vakti gelince gizli bir işaretle nasıl zaman uyanırsa, işte öyle gözlerimizi açıp kendimize geldik

O ana kadar, zaman ve mekân olarak herşeyi kış zannediyorduk; önceki bahar ve yazdan hiç herimiz yoktu, zaten tasavvur bile edemiyorduk. Merak ettik tarihimize baktık... Sayfalarından sızanlarla gözlerimiz kamaştı. Seferberlikte annesinin elinde kalıp şehit babasının gerçek hatırasından habersiz ve sadece kötü şeyler işiten; planlıca iğrenç şeyler telkin edilen fakat sonra gerçeği öğrenen bir evladın nedamet, hayret ve heybeti içinde aklımız başımıza geldi. Toprağın ve tarihin davetine icabete hazırlandık ve hazırlık içinde didinenleri gördük. Müjdeler olsun... Baharları zorlayanlar gibi bu gayretlerin de mahşeri vicdanı köke bağlı bir silkinişle harekete getirir bulduk.

S. SENİH

Yeryüzünün tarlasında nebatatın her bir taifesi, lisan-ı hal ve iştidad diliyle Fatır-ı Hâkim olan Allah'ü Teala'dan, istekte bulunuyorlar ki:

«Ya Rabbena! Bize kuvvet ver ki, yeryüzünün her bir tarafında taifemizin bayrağını dikmekle Rububiyeti'nin Saltanatını lisanımızla ilan edelim ve yeryüzü mescidinin her bir köşesinde sana ibadet etmek için bize tevfik ver ve arzın sergilerinin her bir tarafında senin güzel isimlerinin nakışlarını, senin bedi ve antika sanatlarını kendi dilimizle teşhir etmek için bize bir revaç ve seyahate iktidar ver,» derler.

Fatır-ı Hâkim onların manevi dualarını kabul ederek bir taifenin tohumlarına kıldan kanatçıklar verir; her tarafa uçup gidiyorlar. Taifeleri namına ilahi isimleri okutturuyorlar. (Ekser dikenli nebatat ve bir kısım şan çiçeklerin tohumları gibi.)

Ve bir kısmına da insana lazım veya hoşuna gidecek güzel et veriyor. İnsanı ona hizmetkâr edip her tarafa ekiyor.

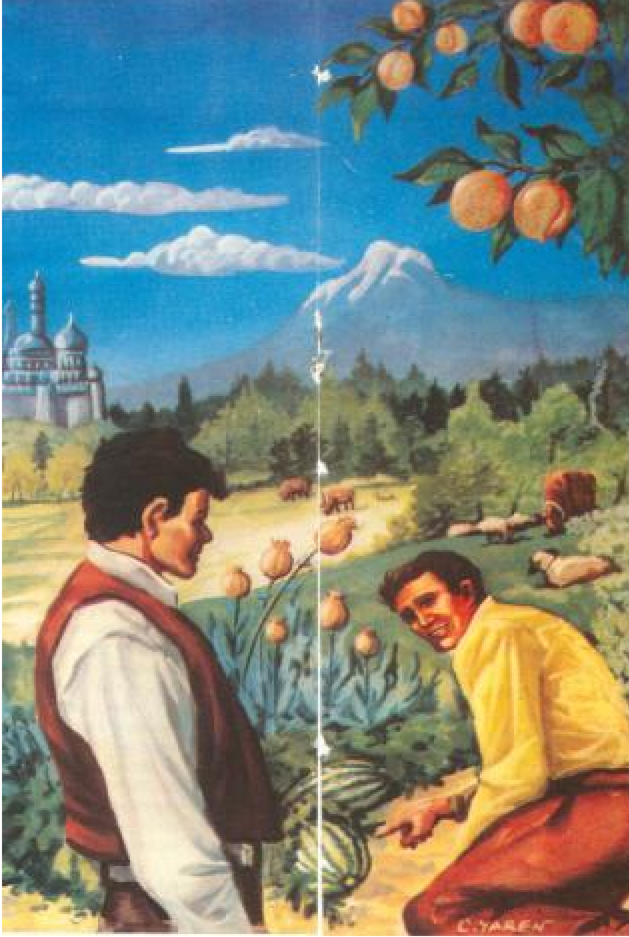
Bazı taifelerine de, hazım olmayacak sert bir kemik üstünde hayvanlar yutacak bir et veriyor ki, hayvanlar onu çok taraflara dağıtıyorlar. Bazılara da, çengelcikleri verip her temas edene yapışıyor. Başka yerlere giderek taifesinin bayrağını dikerler, Sani-i Zülcelâl olan Allah'ü Teala'nın antika sanatını teşhir ediyorlar. Bir kısmına da, acı düğelek denilen nebatat gibi saçmalı tüfek gibi bir kuvvet verir ki, vakti geldiği zaman onun meyvesi olan hıyarcık düşer, saçmalar gibi bir kaç metre yerlere tohumcuklarını atar, eker Fatır-ı Zülcelal'in zikir ve tespihini pek çak dillerle söylettirmeye çalışırlar ve hakeza kıyas et...

Fatır-ı Hâkim ve Kadiri Âlim, mükemmel bir intizamla herşeyi güzel yaratmış; güzel teçhiz etmiş; güzel gayelere yönetmiş; güzel vazifelerle vazifelendirmiş; güzel tesbihat yaptırıyor; güzel ibadet ettiriyor.

Ey insan! İnsan isen, şu güzel işlere, tabiatı, tesadüfü, abesiyeti, dalaleti karıştırma; çirkin etme; çirkin yapma; çirkin olma...

B. N.

O'na işaretler

İKİNCİ İŞARET

Gel bütün bu ovaları, bu meydanları, bu menzilleri süslendiren şeyler üstünde dikkat et. Her birisinde o gizli Zat'tan haber veren işler var. Adeta her biri birer tuna, birer mühür gibi, o gaybı Zat'tan haber veriyorlar. İşte gözünün önünde, bak; bir dirhem pamuktan (Tohuma işarettir. Mesela, zerre gibi bir afyon tohumu, bir dirhem gibi bir zerdali, bir kavun çekirdeği, nasıl çuhadan, kumaştan daha güzel dokunmuş yapraklar, patiskadan daha beyaz ve sarıçiçekler, şekerlemeden daha tatlı, köftelerden ve konserve kutularından daha hatif, daha leziz, daha şirin

meyveleri Allah'ın Rahmet hazinesinden getiriyorlar, bize takdim ediyorlar...) ne yapıyor! Bak kaç top çuha, patiska ve çiçekli kumaş çık Bak, ondan ne kadar şekerlemeler, yuvarlak tatlı köfteler yapılıyor ki, bizim gibi binler adam giyse ve yese, kâfi gelir. Hem de bak, bu demiri, suyu, kömürü, bakın, gümüşü, altım; gaybı avucuna aldı, bir et parçası (Elementlerden canlı cismi ve nutfeden canlıyı icat etmeye işarettir.) yaptı; bak gör. İşte ey akılsız adam! Bu işler öyle bir Zat'a mahsustur ki, bütün bu memleket, bütün eczasıyla onun kuvvetinin mucizesi altında duruyor, her arzusuna ram oluyor.

ÜÇÜNCÜ İŞARET

Gel, bu hareketli antika sanatlarına (Hayvanlara ve insanlara işarettir. Zira hayvan, şu âlemin küçük bir fihristesi ve insanın mahiyeti, şu kâinatın küçültülmüş bir misali olduğundan; adeta âlemde ne varsa, insanda numunesi vardır.) bak! Her birisi öyle bir tarzda yapılmış; adeta bu koca sarayın bir küçük nüshasıdır. Bütün bu sarayda ne varsa, o küçücük hareketli makinelerde bulunuyor. Hiç mümkün müdür ki, bu sarayın ustasından başka birisi gelip, bu acib sarayı, küçük bir makinede yerleştirsin. Hem hiç mümkün müdür ki, bir kutu kadar bir makine bütün bir âlemi içine aldığı halde, tesadüfî veyahut abes, boş bir iş içinde bulunsun! Demek bütün gözün gördüğü ne kadar antika makineler var, o gizli Zat'ın birer mührü hükmündedirler. Belki birer tellal, birer ilan-nüme hükmündedirler. Lisan-ı halleriyle derler ki: "Biz öyle bir Zat'ın sanatıyız ki: Bütün bu âlemimizi, bizi yaptığı ve kolaylıkla icat ettiği gibi kolaylıkla yapabilir bir Zattır."

DÖRDÜNCÜ İŞARET

Ey inatçı arkadaş! Gel, sana daha acayibini göstereceğim. Bak, bu memlekette bütün bu işler, bu şeyler değişti, değişiyor. Bir halette durmuyor. Dikkat et ki, bu hayret-nümü yaprakları, çiçekleri, meyveleri dokuyor, süslendiriyor, gördüğümüz camit cisimler, hissiz kutular; birer mutlak hâkim suretini aldılar. Adeta her bir şey, bütün eşyaya hükmediyor. İşte yanımızdaki bu makineye bak; (Makine, meyvedar ağaçlara işarettir. Çünkü yüzer tezgâhları, fabrikaları; incecik dallarında taşıyor gibi pişiriyor, bizlere uzatıyor. Hâlbuki çam ve katran gibi muhteşem ağaçlar, kuru bir taşta tezgâhını atmış çalışıp duruyorlar.) Güya emrediyor. İşte onun tezyinatına ve işlemesine lazım olan maddeler, uzak yerlerden koşup geliyorlar.

İşte oraya bak: O şuursuz cisim (Hububata, tohumlara, sineklere tohumcuklarına işarettir. Mesela, bir sinek bir karaağacın yaprağında yumurtasını bırakır. Birden o koca karaağaç, yapraklarını o yumurtalara bir rahmi mader, bir beşik; bal gibi bir gıda ile dolu bir mahzene çeviriyor. Adeta o meyvesiz ağaç, o surette ruhlu meyveler veriyor.) Güya bir işaret ediyor, en büyük bir cismi kendine hizmetkâr ediyor; kendi işlerinde çalıştırıyor.

Daha başka şeyleri bunlara kıyas et. Adeta her bir şey, bütün bu âlemdeki hilkatleri musahhar ediyor. Eğer, o gizli Zat’ı kabul etmezsen, bütün bu memleketteki taşında, toprağında, hayvanında, insana benzer mahlûklarda; o Zat’ın bütün hünerlerini, sanatlarını, kemalatlarını, birer birer (o şeylere) vereceksin. İşte, aldın uzak gördüğü bir tek mucizekar Zat’ın bedeline, milyarlar onun gibi muciznüma, hem birbirine zıt, hem birbirine misli, hem birbiri içinde bulunsun; hem birbirine misil, hem birbiri içinde bulunsun; bu intizam bozulmasın, ortalığı karıştırmasınlar.

Hâlbuki bu koca memlekette iki parmak karışsa, karıştırır. Çünkü bir köyde iki muhtar bir nahiyede iki müdür, bir şehirde iki vali, bir memlekette iki padişah bulunsa; karıştırır. Nerede kaldı, hadsiz mutlak hâkim beraber bulunsun!

Sikkemiz bir, turramız bir, Rabbimize musahharız, müsebbihiz, zikrederiz âbidâne.

Kehkeşanın halka-i kübrasına mensup birer meczuplarız biz.

B. N.

Geceleri durup semayı şöyle bir seyredersek, hele gece berraksa, milyonlarca ışıktan noktalar gibi yıldızlar arasında yer yer ışıktan doğrular veya eğriler çizildiğini görürüz. Bilhassa Ağustos aylarında daha fazla görebildiğimiz bu ışıklı oklar kuyruklu yıldızlar gibi, çoğu onlardan kopmuş, Güneş Sistemine ait parçalardır. Esasında yıldızlar çok büyük ve çok uzaktırlar. Onlar da birer güneştir, hatta güneşlerin de güneşidirler. Mesela Vega yıldızı güneşten 50 defa daha büyüktür. Oriyon Rigel yıldızı ise 50.000 defa daha güçlüdür.

Uzaklıkları ise çok değişiktir. En yakınının ışığı bile ancak bize dört yılda gelebilmektedir. (Işık saniyede 300.000 km yol almaktadır.) Kuğu yıldızının ortalama uzaklığı 11 ışık yılı (ışığın bir yılda gittiği yol) kadar ölçülmüştür. Bizim de sistem olarak gitmekte olduğumuz Vega yıldızı ise, bizden 27 ışık yılı uzaklıktadır. Yani şu anda gördüğümüz 1952 yılındaki halidir. Devamlı göz kırpar olmaları da «pulsasyon» tabir edilen devamlı büzülüp genişlemeleri ve ışığın bir özelliğinden, yani kendilerinin ışık kaynağı olmaları ve bize çok uzak bulunmalarındandır.

Ay gibi başkalarının ışığını yansıtan gezegenleri de bu farktan dolayı hemen anlarız.

Güneşimiz de devamlı içten içe kaynamakta, devamlı patlamalarla yıpranmakta veya kendisini yenilemektedir. Bazan bu patlamalar öyle şiddetli oluyor ki, binlerce ton ağırlığındaki parçalar feza boşluğunda kaybolup gidiyor. Diğer yıldızlar da böyle. İşte güneşlerden, kuyruklu yıldızlardan kopmuş bu katı parçalar, küremize kadar misafir gelmektedir, gönderilmektedir. Neden misafir, neden gönderilmektedir?

Başta atmosfer kapımızı çalmadan içeri girmiyorlar Bize doğru süratle gelirken atmosfer girişinde, kapıda Gönderen’in emri ve talimiyle, ateşten bir hat çiziyor, bizlere geldiğinin haberini veriyorlar.

Bu davetli davetsiz misafirler biz dünyalılar için hayli ehemmiyetlidir. Herşeyden önce başımıza gelen bir taş. Pek boşa benzemiyorlar. Bunlar hakkında duyduklarımız, bildiklerimiz nelerdir. Kısa da olsa bir göz atalım.

Bunların Güneş Sistemi içinde dolaşanlarına meteor, bize kadar uzananlara da metereoit (göktaşı) diyoruz. Çokları çıplak gözle görülemeyecek kadar küçük toz zerreleri keyfiyetindedirler. Bunlara da mikro metereoitler ismini veriyoruz. Çeşitli istikametlere doğru giden

meteorların diğer gezegenleri ve Ay'ı ne hale getirdiklerini fotoğraflardan çok görmüşsünüzdür.

Ay'ın resmine bakıp da yerlere kapanmamak mümkün mü? Binlerce taştan başımızı koruyan tanımamaya hiç vicdan müsaade eder mi?

İşte bizim Akanyıldızlar dediğimiz, bu meteorların saniyede 12—72 km hızla üzerimize doğru gelirken atmosfer kalkanımıza çarpıp sürtünmeden mütevelli yanmalarıdır. Biz o anı görüyor ve tamamen olmasa da yanlış bir değerlendirme ile Akan yıldız diyoruz.

Dünyanın Güneş etrafındaki dönme hızı saniyede 30 km kadardır. Göktaşları Dünya'nın döndüğü istikamette gelip düşerse 72 – 30 = 42 km/sn; ters istikamette gelerek düşerse, 12 + 30 = 42 km/sn, yani saniyede 12 ila 72 km arasında düşen göktaşlarının gerçek hızları 42 km/sn civarındadır.

Esasen ekserisi büyük sayılmaz. Atmosferimizde parçalandıkları için çoğu mercimek, nohut kadardır. Yalnız bize o kadar ulaşabilen büyük kütleler de vardır. Tespit edilebilenlerin bazılarından biraz bahsedelim.

Bunlar, demirli (sideritler, taş - demirli (sideroitler), taşımsı (aeroitler) olmak üzere üç kısımda mütalaa edilebilirler. Demirli göktaşlarında % 91 demir, % 8 nikel, % 0,6 kobalt ve silisyum oksit bulunmaktadır. Bunların çıplak gözle dahi bu yerin taşı olmadığı hemen fark edilir.

Taş - demirli göktaşlarında metal ve silisyum oksit miktarları birbirine yakındır. Taşımsı göktaşları ise silisyum oksidi daha bol olanlardır. Bunlarda % 42 oksijen, % 21 silisyum, % 16 demir, % 16 kadar da magnezyum bulunmaktadır. Haliyle bu maddeler bileşim halindedirler. Bize kadar ulaşanların ekseriyeti bu son sınıfa dâhildir.

Bunların yaşları radyo-aktif elementleriyle tespit edilebilmektedir. Demirliler daha yaşlı olup 6.10^9 yıl kadardır. Taşımsı olanlar ise küremizin yaşına daha yakın olup 10^9 ile 4,5 x 10^9 yıl arasında değişmektedir.

Bu duruma göre taşımsılar Güneş Sistemi içinden, diğerleri ise daha uzak yerlerden gelmiş, misafirler olup yıldızlardan geldikleri sanılmaktadır.

Büyüklerine gelince: 30 Haran 1908’de Sibirya’da Tunguska semalarında görülen ateşten küreden halk korkuya ve dehşete kapılmıştı. Büyük bir gürültü ve sarsıntı olmuş, bilinmeyen bir yere bir şeyler olmuştu. 5—l0 sene sonra bazı ilim adamları oraya ancak ulaşabildiler. Çapı 50 km olan bir orman yanmış kül olmuş, yer yer çukurlar açılmıştı. İncelemeler büyük bir meteor olduğunu gösterdi.

1 Haziran 1920’de Almanya’ da Hunsruck’a yedi parça ateş halinde taşlar düşmüştü, çeşitli büyüklüklerde çukurlar açılmıştı

12 Şubat l947’de Doğu Asya sahillerinden Wladiwostok’un yakınlarına dumanlı bir yol çizerek gelip dolu halinde etrafa dağılan taşların toplam ağırlığı 23 ton kadar gelmekteydi.

Çok eski zamanlarda Arizona’nın Winslow yakınlarına düşen göktaşının açtığı kraterin ise çapı 1600 m kadardır.

l941’de Domaniç yaylasına düştüğü söylenen 25 kg. ağırlığındaki göktaşı şimdi Bursa Müzesi’nde teşhir edilmektedir.

Mesih SARAÇOĞLU Astronomi Notlarından

BİLMEK

Birşeye ulaşmak, önce onu bilmekle başlar. Bilmenin gerekliliği, bilmesi gerekenin ihtiyacıyla doğru orantılıdır. Ne derece ihtiyacı çok olursa, bilme zarureti o derece büyük olur, dağlar kadar ehemmiyet kazanır. Hâlbuki beşer, dedikodulardan başka hiçbir yerde sarfa değmeyen bir sürü şey —sözüm ona— bilmektedir. Herkes kendini şöyle bir yoklasa bu yarayı az çok hissedecektir.

Bilmeyen, bilme zaruretini hissetmiyor demektir, ihtiyacını idrak edememiştir. İhtiyacı hissettirecek her türlü cihaz ise fıtratında münderiçtir, konmuştur. Demek fıtrat geliştirilmemiş, susturulmuş, köreltilmiştir.

Bilmesi gereken için, bildirenin bilinmesi öncelik taşır. Zaten bildirenin bilinmesini istediğinin dışında bilmekler faydalı ilim sınırlarından fersah fersah uzaktır. Aslında Hak nazarında faydalı ilimden başka ilim varlığı da düşünülemez. Çünkü en faydalı ilmi dahi kendisi hakkında zararlı kılan insanın kendisidir. İnanan ve kendini iyi bilen için, zararlı şeylerin varlığını bilmek zararlı ilim değil, hedefe ulaşma hususunda o zararlardan korunmak üzere faydalı bir ilim olur. Ve her ilim bilinmesi gerekeni binbir dilden en az biriyle gösterir. Demek bilme mevzuunda mesele niyet ve nazara takılır. Niyet; nazarı, bilinmesi gerekenden başka yöne saptırırsa ilim dedikodu olur. İnsan zarar eder. Sonra kalkar adına zararlı ilim der. Zavallılığını ilme yükler. İlimsiz niyet pilsiz lamba gibi sırıtır. Güzel niyetlere doğru bilmeklerle hâsıl olur. Doğru bilen, güzel bilen, güzel düşünür, güzel düşünen hayatını güzel niyetlerle dokur. Demek niyet ve ilim bir noktada tatlı bir düğüm olur.

Aklı olmayandan bilmek beklemek kadar, aklı olduğu halde bilmesi gerekenleri bilme yolunda dahi olmayanın hali de acibidir. En az bir makine parçaları hakkında, bir çark — bir dişli fazla konduğunda abesiyeti, gereksizliği fark eden insan! Yerli-yerinde ile yer- sizi ayıran - bulabilen insan! Kendi cihazlarını anlama hususunda gayret göstermemesi, ince düşünenlerin düşüncesiyle, o cihazları vereni abesiyetle suçlamanın ta kendisi.. Önce kendini bilmeli insan! Bir kere nefsini bildi mi, matlup ve maksut ikinci kademe de onun lazımı, gereği olarak hallolur.

İnsan şu dünyada niye durduğunu, ne olduğunu bilmeli. Bilmeye ihtiyacının çok şiddetli olduğunu idrak edebilmeli! Bilmeyenler ise, işe bu kapıdan girmeli. Bedenin dışındaki küçük bir iz içteki büyük bir yaranın habercisi ise, tedaviye muhtaçların ihtiyaçlarını o yolla gidermeli.

Bilmek ilim Sıfatı'nın gereği, her sahaya damgasını vurmuş İlim Sıfatı'nın.. Hangi yolda muvaffakiyet isteniyorsa, o yolda İlmi Muhit Zat'ın koyduğu kanunları iyi bilmeli. Evet, birşeye ulaşmak önce ihtiyacını, sonra yollarını bilmekle başlar. Hedef aldığı noktalara ulaşmanın ancak bilmekle, bildiğini tatbik demek olan gerçek bilmekle olduğunu bilecek, asırlar öncesinden gelen oku emrini kulağına küpe diye takacak, okuyupta bilmesini bildirmesini istemeyen elleri aşıp ipi göğüsleyecek.

Neticede tevazu kanatlarını yere sürüyüp, «senin bildirdiğinden başka nasıl bilirim» diyecek. Yani yine kendini bilecek.

M. USLU

TEFEKKÜR TABLOLARI

Halık-ı Rahim, Rezzak-ı Kerim ve Sani-i Hâkim; şu dünyayı, ruhlar âlemi ve ruhaniler için bir bayram, bir şenlik suretinde yapıp bütün güzel isimlerinin garip nakışlarıyla süslendirip, küçük - büyük, ulvi - süfli her bir ruhu, ona münasip ve o bayramdaki ayrı ayrı hesapsız güzellik ve nimetlerden istifade etmeğe muvafık ve hisler ile teçhiz edilmiş bir ceset giydirir, cismani bir vücut verir, bir defa o temaşagaha gönderir.

Hem zaman ve mekân cihetiyle pek geniş olan o bayramı: asırlara, senelere, mevsimlere, hatta günlere, kıtalara taksim ederek her bir seneyi, her bir mevsimi, hatta bir cihette her bir günü, her bir kıtayı birer taife ruhlu mahlûkatına ve nebati sanatlarına birer resmigeçit tarzında bir ulvi bayram yapmıştır. Ve bilhassa yeryüzü, bilhassa bahar ve yaz zamanında küçük masnuatın taifelerine öyle şaşaalı ve birbiri arkasında bayramlardır ki, yüksek tabakalarda olan ruhanileri, melekleri ve semaların sekenelerini (göklerde yaşayanlar) seyre celp edecek bir cazibedarlık görünüyor. Ve ehl-i tefekkür (düşünenler) için öyle şirin bir mütalaa levhası oluyor ki, akıl tarifinden acizdir.

B. N.

İnsan, muhterem, mübarek, eşref ve mukaddes bir varlıktır. O, görmek ve bilmek, ölçmek ve tartmak için gelmiştir. Herşey değerlendirilmeye tabi’ tutulur. Herşey laboratuara götürülür ve bir tuh il ve terkin den geçirilir de insan daima bu kayıtlardan özde kalır. Zira o, Nazım’ı adına değerlendiren, idare eden; terkin ve tahlillere hüküm koyan bir vazifeli, bir salahiyettir ve bir halifedir. Öyle bir halifedir ki, şeriat-ı fıtriyenin nezaretçileri ve alkışçıları olan melekler dahi, ona serf ürü eylemeye davet edilmişlerdir.

O, ağır bir mükellefiyet için gönderilir bu dünyaya. Mesuliyet ve mükellefiyetinin büyüklüğündendir ki, vücudundan ziyade kemali nazar-ı itibara alınmış, dünyaya gelişinden ziyade uruc ve rücüu ehemmiyet taşımıştır.

O, dünyaya gelişiyle girdiği yolda tedrici, fakat ahenkli, çok ihtimam isteyici ama semereli gelişme seyri içine girer ve yükselir.

Onun haricindeki bütün mahlûkat, kendilerini hayattar kılacak, hayatta tutacak bilgileri tam hamil ve o bilgiler ile tam mücehhez olarak dünyaya gelirler.

İnsan ise dünyaya geldikçe, kendi hayvaniyetini idare ve idame edecek bilcümle bilgilerin mahkûk bulunduğu BOZ renkli bir dimağ teşekkülünün fevkinde, bu boz renkli sahayı çepeçevre sarmış beyaz renkli bir dimağ mıntıkasına sahip bulunur. Yalnız ve yalnız insana mahsus ve muhassas olan böyle bir dimağ mıntıkası, insan dünyaya geldikçe, her türlü ve her derece bilgiden mahrum ve bakir bir teşrihi yapıdır. İşte yalnız ve münhasıran insan nam mahlûka ait olan bu (beyaz) dimağ bölgesi, insanın doğumundan sonra yazılıp doldurulacak boş bir kitaptır. Her insan böyle sahifeleri bomboş, bakir bir beyaz kitap ile doğar. Sonra

onun edineceği bilcümle bilgiler, bilcümle faziletler, bilcümle değerler, bilcümle iman ve ümit oraya kaydedilir.

Yüce Allah, insanın faziletlerinin, insanın değerlerinin, insanın iman ve ümidinin, hayvaniyetine müteallik biyolojik bilgilerde olduğu veçhiyle gayri meşru ve gayri fil bir otomatizm üzere tevarüs edilivermelerini asla tasmim, asla terviç, asla tensip ve asla takdir eylememiştir. Bu, insan faaliyetine, insan şuur ve iradesine, insan ihtiyar ve tercihine ilahi ölçüde bir muhabbet ve teşviktir... Her insan bu beyaz kitabı bizzat kendisi yazıp ve kendisi dolduracaktır. Her yavrunun bu kitabı hayırlı ve semereli yazılar ile yazmasına ebeveyni, akrabası, hocaları, cemiyeti ve milleti yardım edip hizmet eyleyecektir. Her bir veledin dimağındaki beyaz kitabın neler ile müşerref ve mübeşşir kılınacağının mesul hadimleri olan ebeveyn, cemiyet, maarif ve millet böylesine bir hizmetin, böylesine bir mesuliyetin azametini idrak etmeye ve böylesine bir idrak üzere teşekkül ve taazzuv eylemeye davet olunmalıdır.

Bugün muhaberat, münakalat ve seyahat imkânları öyle bir ölçüde inkişaf eylemiştir ki; hiçbir hadise, mahiyet itibariyle mestur ve meçhul, tesir itibariyle mevzi ve mahdut kalmamaktadır. Aşağıda numunelerini vereceğimiz haller ve şartlar, bugün artık ne mestur ve meçhul, ne de mevzii ve mahdut olmak ve kalmak hüviyetinde değildir. Numune alarak arz edeceğim haller ve şartlar şöyle sıralanabilir

Gıda yetersizliği, sıhhi şartların sefaleti; talim ve terbiye (terbiye Rabbin mütecelli vasıflarını imtisal ve iktisap eyleme gayret-i mütemadiyyesi) yetersizliği; muallim yetersizliği; ilim ve iman, teknoloji - ruh, gönül ve vicdan muvazenesizliği; bir ev - velki neslin bir sonraki. nesle hayır devredebilme yetersizliği; emniyet ve istikrar yetersizliği; değer ve inanç mesnetlerinin gafilce ve hoyratça payimal edilip küçük hesaplarda riyakarca pey

sürülmesi, insanı ali kılma yetersizliği; insanın iptidai ihtiraslarının teşvik ve tahrik edilmesi; müstakar ve muammer bir iman mesnedi ve gönül meşceresinden mahrum bırakılan bir nesilden bazı gençlerin, cemiyetlerine olan küskünlük, saygısızlık ve sevgisizliklerinin hippy'lik ile, kahhar şer'in savletleri karşısında mağlubiyetlerini unutmak, kendi nefisleri önünde alçalmamak için iltica .ettikler!i hazin ve elim uyuşturucu madde iptilasıyla tezahür eden (arayıp bulma) yetersizliği ve susuzluğu; hiçbir değeri layıkı vechile temsil, telkin ve tedris edemeyen bir cemiyetin azgınlaşan (değersizleşme) ve (soysuzlaşıp yozlaşma) tezahüratı meyanında aşırı teşhir ve aşırı serbest cinsiyetçilik; su - toprak - hava kirlenmesi; dünya nimetlerinin paylaştırılmasında kaba kuvvetin değil de aklı hikmetin, vicdan ve muhabbetin mizan olması gerektiğini anlamakta ve tatbik etmekteki yetersizlik; neyin vasıta ve neyin gaye olduğunu bilmek, bilmek ve unutmamak dikkat ve titizliğindeki yetersizlik... Evet, bütün bunlar artık mestur ve meçhul mahalli, mevzii ve mahdut olan ve kalan hususlar değildir.

Bu itibar ile hadisata, insana ve insanlığa Muhammed gönül ve Muhammed akıl ile teveccüh etme zamanı gelmiştir ve yine bu itibar iledir ki; insanlar birbirlerini tenkit, tecrim, tahkir, telin, tezyif eylemekten süratle uzaklaşıp, muhabbette tevhide, gönül ve vicdan ile işbirliğine; akılda terkibe; ilim ile çareye; adaletle tealiye öğretici ve irşat edici ihtara; müsamahada tekâmüle, tekâmülde itidale girişmelidirler. İnsanın arşiyeler çizmesinin ve geldiği yere mecburi yolculuğunun muktezası budur. İslami telif, terkip, tenis de herhalde bu istikameti göstermekte olsa gerektir.

Eşref-i mahlûk olan insan için yapılacak şey de budur. Yoksa onu kurtarma adına gösterilen her gayret, onun yolunu tıkayacak, istidatlarının inkişafına mani olacak ve

belki de bu en mükemmel varlığı en nakıs, en kusurlu, en yaramaz ve zararlı hale getirecektir. Böylece dünyaya farklı, müstesna, müdahil ve bir halife olarak gelen insan diğer mahlûkatın seviyesine sükût ile baş aşağı gidecektir.

Günümüzde insanımız, kendini tutup kaldıracak müesseselerin böylesine kadirnaşinaslığı karşısında cidden acınacak haldedir.

İnsanı, yükseltici ve alçaltıcı faktörlerle ele alınca mevzu yine bulanık bir hüviyet aldı. Beni bağışlamanızı dilerim.

Saffet Senih

SORU: «Oku» diye başlamada ne hikmet görüyorsunuz?

CEVAP: “İkra = Oku” emri ilahisi, O en şerefli varlığın zatında tecelli edip, beşere emanet, edilen Kemal-i namütenahiye muhatap ve mükellef olmak için bir vazife ve bir davettir.

Müşahede edilecek; mana ve muhtevası anlaşılacak, anladıkça da Halikın nizam ve kudretinin azametine, ihtişam ve letafetine vukuf kazanılacak olan kâinat, Levh-i Mahfuz’un tecellisidir.

Allah, insan haricindeki canlı ve cansız her varlığı «kalem, olarak vazifeli kılmış, böylece de her varlık kendisine tevdi edilen, kendisinde tecelli eden vukuatı kaydetmiştir.

Canlı ve cansız her varlık bir kitaptır. Bu itibar iledir ki, «Gör, Müşahede eyle» suretinde değil de Oku hüviyetinde bir emir sadır olmuştur. Zira kitap ancak okunur. Her biri birer kitap olan varlıklar ile dolu ve müzeyyen olan kâinat, elbette ve muhakkak ki, ilahi bir kütüphanedir. İnsandan gayrı bütün varlıklar sadece «yazmak» ile mükellef tutuldukları halde, İnsan, hem yazmak, ama ve hele mutlaka «okumak» vazifesi ile müşerreftir.

İlim, tecelli ede gelen nizamın, ayrı ayrı tecelli eden şeylerin münasebetini idrakten ve bu idraklerin tasnifi ve

cem’inden ibarettir. Kâinattaki bu nizam, bu nizamdaki ehemmiyetli hassasiyet ve muvazene, tesadüfe atıf ve tevdi olunamaz. Binaenaleyh böyle bir nizamın Nazım-ı Aslisi, Vazı-ı Asil’i de elbette vardır.

Her nizam, zuhurdan önce tasavvur edilir. Tıpkı, kağıda dökülüp çizilmeden önce bir mimari planın, mimar dimağında tasavvur edilmiş olacağı gibi.. Beşerin kesafeti ve gölge varlık olması, bu tasavvur ve taazzuva, nasıl bir şekil verir, e bir tarafa.. Kâinat çapındaki mutasavver nizam, Levh-i Mahfuz’dur. Mukayyed nizam ise Kur’an-ı Kerim’dir ve o Levh-i Mahfuz’un ayinesidir.

Buna göre insan okuyacaktır. Okudukça anlamaya çalışacak; yanlış anlayacak, hatalar yapacak, tecrübelere girişecek; hata - sevap potasından geçirdiği ilim cevherini selamet ve salâbete, emniyet ve rasanete ulaştıracaktır. Bakmak başka, görmek başka; anlamak başka, anladığını izan edip şuuruna ve gönlüne mal etmek başka; bütün bunlardan sonra tatbik etmek başka ve tatbik ettiğini de gayrıya teslim ve tevdi etmek tamamen başkadır.

İdrak ile ilgili bütün bu «başkalıklar» olmaktadır Zira kâinatta birçok kanunlar vardır ve bunlar kanun vazı-ı tarafından ittirad ve ahenk içinde cereyan ettirilmektedir. Bunların birkaçı şunlardan ibarettir;

1 — TEK’ten çok’a gidiş,

2 — Çoklar arasında benzerler, farklılar ve zıtların husulü,

3— Zıtlar arasında faal muvazene ve ahenk,

4 — Münavebe,

5 — Öğrenme, unutma ve yeniden öğrenme

6 — Cehd ve gayret,

7 — Tahlil ve terkip,

8— İlham ve inkişaf,

İnsan bu kanunların bütününe tabidir Bu itibar Redir ki, elbette çok insan olacaktır. İnsanlar arasında benzerler, farklılar ve zıtlar bulunacaktır. Keza insanlar arasında benzer, farklı ve zıt fikirler ve görüşler; inanışlar, davranışlar ve hareketler de olacaktır. Ancak bütün bu fıtri zıtlıklar atıl değil, ceyyid ve faal bir muvazene içinde olacaktır.

Yine bu itibar iledir ki, sadece mani hedef alan bir gidişin ilmi kaybetmesi ve sadece ilmi hedef bilen bir gidişin de imanı ihmal ve kaybetmesi vuku bulacaktır.

Yine bu itibar iledir ki, ilim ve cahil, ikrar ve inkâr, fazilet ve redaet, zulüm ve adalet, muhabbet ve nefret, mücadele ve müsalemet, rehavet ve atalet muhtevalı bir tevekküle dayalı yaşayış temposu ve davranış tarzına mukabil, her şeyi insanın yapabileceği inancına dayalı sabırsız bir sürat, haşin bir «bozup yapma, yıkıp kurma» ihtiras ve cinneti gibi esasları ve hallerin peşi peşine gelmesi münavebesi de vuku bulacaktır.

Yine bu itibar iledir ki, hatta o müstesna varlık, beşerin medar-ı iftiharının dâhil öğrettikleri unutulabilecek, ama mutlaka yeniden hatırlanıp yeniden öğrenilecektir. Kaza böyle bir cüz’lere ayrılma, bir tahlil, bir çeşitlenme, bir çoklaşma sonunda, elbette bunda da bir rucü, bir terkip cereyan edecek ve elbette bir ilham ve zuhur da olacaktır.

Bütün bunlar olmuştur, olmaktadır ve muttasıl olacaktır. Hazret-i Musa’ya içtimaiyatı ve içtimaiyatın sıhhatle devamını mümkün kılacak olan Emirler (Evamir-i Aşere); Hazret-i İsa’ya beşeri münasebetlerde hilm-ü şefkat, muhabbet ve müsamaha, sabr-u tahammül; Hazret-l Peygambere (sav.) bütün bu hususlara ilave olarak ilim,

irade, hikmet, muvazene, telif, terkip, icmal ve tekmil tebşir olunmuş idi.

Bu itibar iledir ki; müslüman olmak diğerlerinden bir bakıma daha külfetli, daha mesuliyetli, ama bir o kadar da latif ve âlidir. Zira evamir ve içtimai esaslar yanında, muhabbet ve müsamaha, hilm-ü şefkat; sabr-u tahammül yanında ilim, irade, hikmet, mütevazın, telifçi ve terkipçi olmak ve kalmak gibi yüksek bir mertebeyi de istilzam ettirmektedir.

Bundan ötürüdür ki; Fizik, Kimya, Astronomi, Biyoloji gibi ilimler sahasında yapılan keşifler, temin edilen terakkiyat, sonunda Levh'i Mahfuz'da tasavvur edilen, Kur'an-ı Kerim'de kayda tabii tutulan ve kâinatta yer yer ve muttasıl tezahür eden esaslardan bazılarının anlaşılmasına, şümul ve vüsat ile idrak edilmesine hizmet ettiğinden dolayı, bütün ehl-i keşif ve himmeti tebrik ve takdir gerektir. Ancak, böyle bir hizmet, kazancı ve muvaffakiyetine mukabil Halik ve Nazım'ı inkâr, ilahi ilham ve irşadı ret, insanı te'lih, insan iradesini mutlak hâkim eylemek gibi bir kayba ve dalalete düşmekten insanlığı siyanet etmek de icap edecektir.

Fizik ve Kimya laboratuarlarında yapılan tecrübelere, öğrenilmiş kanunlara uyularak, fizik, kimya ve biyoloji vakalarında yeni istikametler vermek, ibda ve ihtirada bulunmak muvaffakiyetine istinaden gittikçe sabırsızlaşan, gittikçe hızlanan, gittikçe küstahlaşıp mesuliyetsizleşen, bir cüret ve keyfilik üzere insanı ve insan cemiyetini dahi müvazi ve muadil türlü tecrübelere, türlü istihalelere tabii tutmak sath-ı mailinde yuvarlanmakta olan bugünün beşer ölçülerine karşı, insanın bir "laboratuar hayvanı" insan cemiyetinin de bir «laboratuar» almadığını layıkıyla hatırlamak lazımdır.

Mevzu ilimleri cumüdet ve humüdetten, kuruluk ve abesiyetten kurtarmak, evvela ilimlere mevzu meselenin layıkıyla anlaşılmasına yardım edecek; saniyen insan irade ve zihnin payına düşeni eda, his ve kalbi imtisaslarını bir iç müşahede ile müşahede ettirmiş olacaktır.

O zaman işleyen aydın bir enfüs, fasih bir lisan kesilecek ve karşısına konulmuş kâinatı kelime-kelime, satır-satır okuyacak, tıpkı bir kitap gibi. Zaten kâinatı bir kitaptan farklı görmek de adeta imkânsızdır. Hele hele tekvini emirlerde ilk yaratılan «kalem» olarak anlatılıp da tenzili fermanda da ilk emir “oku” olursa,.

Fakat aynı zamanda bu zannedildiği kadar kolay da değildir. Mesele bir terkip ve tahlil mevzuudur. Zahir ve batın hassaların faal ve vakalar karşısında titiz oldukları nispette bir duyuş, bir görüş alsa bile, bu hassalardan bir tanesindeki arıza büyük bir nispette diğerlerini de tesirsiz kılar.

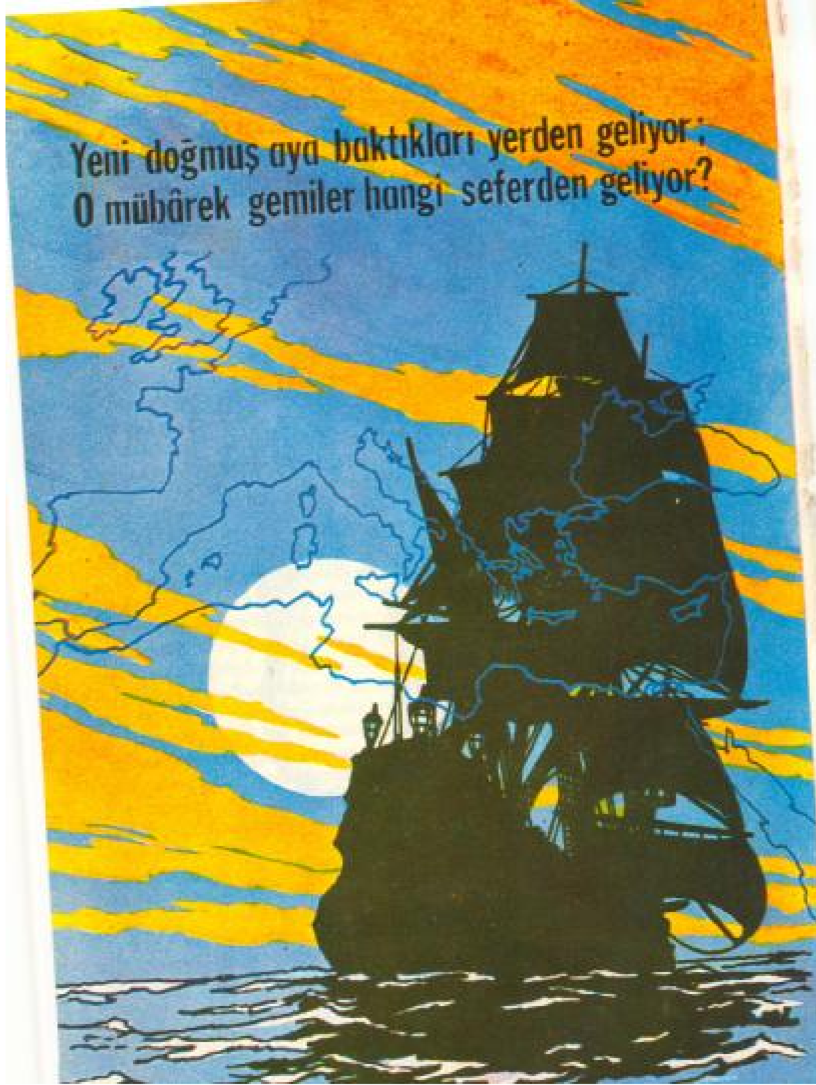
Onun için Kur’an-ı Muciz-ül-Beyan da körlük, sağırlık ve dilsizlik beraber zikredilir. Zira tekvini emirler gözle okunduğu gibi, tenzili emirlerin ilk makes bulacakları esrarlı perde de kulaktır ve bu müşahede ve duyuşa tercüman ise lisandır.

Binaenaleyh afak ve enfüsü göremeyen, kulağına geleni de duymayacak, duysa da anlamayacaktır. Keza kulağına çarpan ilahi emirlerle uyanmamış bir gönül Şeriat-ı Fıtriye ile abes olarak iştigalden kendini kurtaramayacaktır.

Demek ki «oku», bir bütünleşmenin ve bütünleştirmenin, bir müşahede ve değerlendirmenin, bir görme ve onun yanında sezmenin, sonra da bu iç irfana dili tercüman kılmanın ifadesi oluyor ki, bizim için bir ilk emir olması ne kadar manidardır.

Ehemmiyetine binaen uzun gitti ve yer yer sadet harici mevzular kurcalandı. Tekraren mütalaası bizi mazur gösterir ve affettirir ümidini beslemekteyim.

M. F. D.

Yeni doğmuş aya baktıkları yerden geliyor;
O mübârek gemiler hangi seferden geliyor?